

Den Haag, 13 januari 2022

Hierbij reageren VNO-NCW en MKB-Nederland op het conceptvoorstel voor een Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV) voor textiel (“UPV Textiel”). Wij verwelkomen het voorstel om een UPV in te voeren als middel om meer circulariteit in de textielketen aan te jagen. Aanvullend op onze positieve grondhouding, ontvangt u van ons een aantal verbetervoorstellen om van de voorliggende concept-UPV een succes te maken. Wij zijn van harte bereid om onze voorstellen nader aan u toe te lichten.

Samengevat komt onze reactie op het volgende neer:

- Bied initiatiefnemers Modint en InRetail financiële ondersteuning bij de opzet van de producentenorganisatie.
- Neem de jaarlijkse totale hoeveelheid afgedankt textiel als meetpunt voor de doelstellingen van de UPV.
- Geef prioriteit aan de uitvoering van een MKB-Toets.
- Stem een toekomstige bijmengverplichting voor gerecyclede content Europees af alvorens deze te effectueren.
- Introduceer gerichte beleidsprikkels om meer circulariteit in de hele keten aan te jagen.
- Schrap het doel voor nationaal hergebruik.
- Start met de doelen die de sector voor 2025 heeft voorgesteld.

Bied initiatiefnemers Modint en InRetail financiële ondersteuning bij de opzet van de producentenorganisatie

De voorliggende UPV maakt producenten en importeurs individueel verantwoordelijk voor inzameling, sortering, hergebruik en recycling van het textiel dat zij op de markt brengen. Gezien de eerdere ervaringen in andere sectoren, zoals in de automotive (bij autobanden en wrakken) of met betrekking tot elektronische apparatuur, zullen producenten en importeurs elkaar opzoeken om samen deze uitdaging aan te gaan. Na verloop van tijd ontstaat dan een grotere producentenorganisatie die via Algemeen Verbindend Verklaring (AVV) collectief uitvoering gaat geven aan de verplichtingen. Het is bekend dat de brancheverenigingen Modint en InRetail de mogelijkheden voor het opzetten van een producentenorganisatie in combinatie met AVV verkennen in overleg met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Omdat de textielbranche versnipperd is en omdat de UPV al op 1 januari 2023 in werking zou moeten treden, moet de opzet van een producentenorganisatie de allerhoogste prioriteit krijgen. Zo krijgt de overheid één aanspreekpartner in de uitvoering en hoeven producenten en importeurs niet allemaal zelf het wiel uit te vinden. Het verdient aanbeveling dat de overheid de beoogde uitvoerder van de producentenverantwoordelijkheid ondersteunt bij de opzet van de organisatie en het systeem, onder meer met voorfinanciering van de producentenorganisatie ter dekking van de opstartkosten. Hoe sneller hier duidelijkheid over komt, des te voortvarender de initiatiefnemers van start kunnen gaan en des te sneller het systeem operationeel is.

Neem de jaarlijkse totale hoeveelheid afgedankt textiel als meetpunt voor de doelstellingen van de UPV

De voorliggende concept-UPV gaat uit van doelstellingen op basis van de jaarlijkse hoeveelheid textiel die producenten en importeurs op de Nederlandse markt zetten (de zogenaamde *Put-On-Market - POM*). Hoewel dit in lijn is met bestaande UPV's in andere sectoren, wijkt dit af van het advies van Rebel Group en het hoofdlijnen voorstel van de textielsector om de doelstellingen juist te baseren op de jaarlijkse hoeveelheid afgedankt textiel (gescheiden ingezameld textiel plus textiel uit restafval).

Wij denken dat doelen gerelateerd aan de hoeveelheid op de markt gebracht textiel niet de beste manier zijn om de circulariteitsdoelen na te streven:

- De werkelijke POM-cijfers zijn nog niet bekend. Deze zullen later bekend worden omdat producenten en importeurs pas na de start van de UPV hun cijfers moeten opgeven. Door nu recycling- en hergebruikdoelstellingen te koppelen aan onzekere POM-cijfers, kunnen de doelen bij voorbaat al buiten bereik liggen als de jaarafzet (POM) hoger uitvalt dan verwacht.
- Stijgt de verkoop van textiel in een jaar hard, dan stijgen de recycling- en hergebruikdoelen in tonnen evenredig mee. Recycling- en hergebruikdoelen raken dan verder buiten bereik omdat er niet automatisch meer textiel beschikbaar komt voor inzameling. Stichting OPEN¹ werd afgelopen jaar met dit probleem geconfronteerd toen de verkoop van zonnepanelen fors toenam, terwijl er nauwelijks extra panelen werden afgedankt. In zo'n situatie raken recycle doelstellingen buiten bereik, terwijl er in feite niets aan de hand is.
- Tweedehandsconcepten zoals Vinted en Zalando Pre-owned zijn in opkomst. Dit betekent dat de gebruiksduur (verblijftijd) van textiel in de markt toe kan nemen. Dat is een goede zaak, maar het betekent ook dat daarmee de doelen voor recycling en hergebruik verder buiten bereik raken als wordt uitgegaan van de POM-cijfers als meetpunt in de UPV.

Deze weeffout in de concept-UPV moet op voorhand worden voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om in lijn met het Rebel Group advies de totale hoeveelheid afgedankte kleding (gescheiden ingezameld plus restafval) als meetpunt voor de doelstellingen te nemen. Dit heeft een aantal voordelen:

- In tegenstelling tot de jaarlijkse POM-cijfers is de hoeveelheid afgedankt textiel via de Massabalans Textiel wél goed in kaart.
- Uitgaan van de hoeveelheid afgedankt textiel ondervangt het probleem dat ontstaat als de gebruiksduur (= verblijftijd) van textiel in de markt toeneemt, omdat de inzamel doelstellingen worden losgekoppeld van de jaarafzet. Dat kan een prikkel zijn om duurzamer textiel te ontwerpen.

¹ Organisatie Producentenverantwoordelijkheid E-waste Nederland

Dat het voor handhavers in zo'n situatie lastig is om de afgedankte kleding te herleiden tot individuele producenten, is geen argument om niet voor zo'n vernieuwende inrichting van een UPV te kiezen. Dat kan namelijk worden ondervangen met een producentenorganisatie, een Algemeen Verbindend Verklaring en een heffing die een producentenorganisatie collectief over de aangesloten producenten kan verdelen. Dat kan dan nog steeds op basis van de jaarafzet per producent en de UPV wordt er effectiever door.

Geef prioriteit aan de uitvoering van een MKB-Toets

Wij raden aan om zo snel mogelijk een MKB-Toets uit te voeren. De concept-UPV vermeldt hier namelijk nog niets over. Omdat de sector een groot aantal MKB-bedrijven en ZZP-ers telt, is een MKB-Toets essentieel om in kaart te brengen waar kleine en middelgrote ondernemers tegenaan lopen in de uitvoering. Daarnaast benoemt de concept-UPV een vrijstelling van de verplichtingen van dit besluit voor kleine producenten. Een MKB-Toets kan meer duidelijkheid verschaffen over wat we onder kleine producenten verstaan en over de uitvoeringsproblematiek waarmee zij zich geconfronteerd zien. De vrijstelling van de verplichtingen kan daar vervolgens op worden afgestemd.

Stem een toekomstige bijmengverplichting voor gerecyclede content Europees af alvorens deze te effectueren

De UPV bevat een aantal aandachtspunten die Nederland niet in zijn eentje kan oplossen. Zo is het op zich goed dat de UPV de mogelijkheid schept om via een latere ministeriële regeling de verwerking van een percentage secundaire vezels in nieuw textiel verplicht voor te schrijven. Dat moet Nederland echter niet los van Europa doen, zeker niet in de zeer internationaal georganiseerde textielsector. Vindt Nederland in zijn eentje het wiel uit, dan moeten internationale producenten en importeurs apart voor Nederland hun productie en import aanpassen daar helpen we de circulaire economie niet verder mee. Daarnaast zetten we Nederlandse bedrijven op achterstand ten opzichte van hun internationale concurrenten. Het is goed dat de mogelijkheid tot een verplicht bijmengpercentage alvast wordt geïntroduceerd, maar wij raden aan om deze in Europees verband af te stemmen en pas na Europese overeenstemming te effectueren. Nederland kan hier in Europees verband aandacht voor vragen.

Introduceer gerichte beleidsprikkels om meer circulariteit in de hele keten aan te jagen

Met alleen een UPV zijn we er nog niet. We missen gerichte prikkels die de vraag naar duurzamer en hergebruikt textiel aanjagen, zodat circulaire koplopers worden beloond voor hun inspanningen en andere producenten worden verleid om ook hun businessmodel op een duurzamere en meer circulaire manier vorm te geven. Hier een aantal voorstellen:

- Benut inkoopmacht overheid.
Om te beginnen kan de overheid met zijn inkoopmacht de vraag naar beter textiel op gang brengen.
- Stimuleer innovatie.
Onduidelijk is of er in Nederland voldoende verwerkingscapaciteit en -technologie beschikbaar is om aan de doelstellingen van hoogwaardige recycling in Nederland te voldoen. Onderzoek en ondersteuning van nieuwe concepten (zoals recyclingtechnologieën die spinbare textielvezels opleveren) en het aanjagen van de vraag middels overheidsinkoop, zouden dan ook minimaal als toezegging in de Nota van Toelichting moeten worden benoemd om perspectief voor de hele textielketen te schetsen.

- Europese regels voor duurzaam ontwerp.
Ook kan de overheid op het gebied van productregelgeving in Brussel actief vragen om Europese regels die duurzamer ontwerp stimuleren. Het *Sustainable Products Initiative* van de Europese Commissie biedt hiertoe een goed aangrijpingspunt.
- Tariefstelling rond UPV benutten om duurzaam textiel te bevorderen.
Nederlandse producenten en importeurs kunnen op hun beurt worden verleid om duurzamer textiel op de markt te zetten als via een (toekomstige) producentenaafdracht duurzamer textiel minder zwaar wordt belast (*eco modulation fee*). Het is aan de nog op te zetten producentenorganisatie om daar in goed overleg met de overheid invulling aan te geven.

Schrap het doel voor nationaal hergebruik

Artikel 4 van de concept-UPV schrijft voor dat een deel van het hergebruik in Nederland dient plaats te vinden. Wij denken dat dit voorschrift om meerdere redenen niet nodig is. De achterliggende gedachte bij dit voorschrift is dat herbruikbaar textiel niet via export alsnog in het buitenland wordt gestort of verbrand. Op Europees niveau worden echter al maatregelen geformuleerd om dat te voorkomen en wel via een aanscherping van de Europese Verordening betreffende de Overbrenging van Afvalstoffen (EVOA). Dat risico op uitgestelde stort of verbranding in het buitenland wordt dus al Europees ondervangen, waarmee een extra Nederlandse verplichting niet nodig is. Het verplichte percentage hergebruik in Nederland druist tevens in tegen de Europese interne marktgedachte. De circulaire economie is bij uitstek internationaal van karakter en voor het halen van de milieudoelen van de UPV Textiel zou het niet uit moeten maken of het hergebruik van textiel in Nederland plaatsvindt of in het buitenland: voorwaarde is dat textiel niet onnodig wordt gestort of verbrand. Daarom adviseren wij om de eis voor een verplicht percentage hergebruik in Nederland niet op te nemen in de UPV.

Start met de doelen die de sector voor 2025 heeft voorgesteld

De voorgeschreven doelstellingen die vanaf 2025 van kracht worden, bestempelt de overheid als ‘ambitueus, realistisch en haalbaar’. Wij signaleren dat de doelstellingen hoger liggen dan voorgesteld in het hoofdlijnenvoorstel van Modint en InRetail, die hun doelstellingen baseren op gegevens van onderzoeksbureau FFACT. Gezien de korte aanlooptijd tot 2025 en de hoeveelheid werk die de genoemde brancheverenigingen zullen moeten investeren in de opzet van een producentenorganisatie en AVV, stellen wij voor om in 2025 te starten met de doelen zoals die zijn geformuleerd door Modint en InRetail, met de mogelijkheid om als onderdeel van de evaluatie in 2028 de doelen aan te scherpen als dat mogelijk is.

Voor meer informatie:

VNO-NCW / MKB-Nederland
Drs. J.H. Bessebinders
bessebinders@vnoncw-mkb.nl